

Er ref: LI2025/01288
Agnetha Alriksson

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
agnetha.alriksson@regeringskansliet.se
conny.ohman@regeringskansliet.se

Vår ref: R-SI202550
Mårten Larsson

marten.olof.larsson@skogsindustrierna.se

Yttrande över promemorian Anmälningsplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog... (LI2025/01286), samt Skogsstyrelsens rapport Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet... (LI2024/01029).

Sammanfattning

- Skogsindustrierna anser att företagen måste få tid att implementera kraven i RED III genom förlängda tidsfrister i övergångsreglerna.
- Skogsindustrierna tillstyrker definitionen och det urvalet av kriterier för gammal skog, men anser att kriterierna bör utvecklas.
- Skogsindustrierna anser att definitioner och kriterier bör fastslås tydligt i lagstiftning och förarbeten.
- Skogsindustrierna tillstyrker kriteriet att det inte ska utförts skogsbruksåtgärder under de senaste 80 åren.
- Skogsindustrierna anser att arealgränser är ett viktigt kriterium, och att de bör sättas högre för gammal skog än för urskog, med samma utformning som Finland har valt.
- Skogsindustrierna anser att utformningen av kriteriet för död ved bör utvecklas med högre krav på volym och kvalitet.
- Skogsindustrierna anser att grundytavägd medelålder är det viktigaste och mest objektiva kriteriet. Skogsindustrierna föreslår att för bestånd dominerade av barrträd- respektive ädellövträd bör den grundytavägda medelåldern i beståndet vara >200 år i norra Sverige eller >180 år i södra Sverige.
- Skogsindustrierna instämmer i bedömningen att Sverige är ett A-land om urskog och gammal skog inte avverkas, samt att det inte finns något behov av ändringar i svensk lagstiftning, kontroll eller övervakning när det gäller skog som av en myndighet har konstaterats ha stor biologisk mångfald.
- Skogsindustrierna anser att kravet på intyg för skogsbiomassa måste tas bort eller förenklas för att undvika onödig administration.

Skogsindustriernas yttrande

Skogsindustrierna tackar för möjligheten att lämna synpunkter på implementeringen av Förnybartdirektivet (RED III).

De utökade markkriterierna är en betydande förändring av reglerna för bioenergi. Företagen kan inte uppfylla kraven innan det blir tydligt definierat vilka områden bioenergi inte får tas ifrån och hur det ska hanteras i praktiken. Promemorian ger delar av svaret men det är fortfarande oklart hur implementeringen ska fungera i praktiken och hur företagen ska agera.

Skogsindustrierna välkomnar regeringens ambition att utforma tydliga och mätbara definitioner och kriterier. Skogsindustrierna tillstyrker definitionen och urvalet av kriterier för gammal skog, men anser att kriterierna kan utvecklas ytterligare. Skogsindustrierna tillstyrker kriteriet att det inte ska utförts skogsbruksåtgärder under de senaste 80 åren.

Skogsindustrierna anser att arealgränser är ett viktigt kriterium, och att de bör sättas högre för gammal skog än för urskog. Gammal skog ska inte bara bibehålla de ekologiska processerna utan också utveckla dem till att ännu mer likna urskog. Större areal bör också bedömas som mer skyddsvärt enligt intentionen att träffa de mest skyddsvärda skogarna. Skogsindustrierna föreslår därför att Sverige använder samma arealgränser som Finland, det vill säga 4 hektar i södra Sverige och 8 hektar i norra Sverige. Det är bra om Sverige och Finland gör en likartad bedömning som både tar hänsyn till ekologiska processer och möjligheten för myndigheter och skogsägare att hantera definitionen i praktiken.

Skogsindustrierna anser att utformningen av kriteriet för död ved bör utvecklas. Det är ett centralt kriterium i urvalet av gammal skog och föreslagna volymer är endast i nivå med genomsnittet i brukade skogar och långt under genomsnittet för orörda skogar. Nivåerna bidrar alltså inte till ett relevant urval. Både volymkrav och kvalitetskrav bör efterlikna orörd skog. Den finska tillämpningen har en mer differentierad kravställning upp till 50 kubikmeter i vissa skogsvegetationszoner. Skogsindustrierna föreslår att det ska finnas mer än 35 kubikmeter per hektar död ved, vilket är närmare de höga volymerna död ved i orörd boreal skog, eller mer differentierade krav som i Finland. Om det finns goda skäl för att ha en lägre nivå för vissa skogstyper i vissa regioner kan särskilda undantag hantera det.

Skogsindustrierna anser att grundytavägd medelålder är det viktigaste och mest objektiva kriteriet. Skogsindustrierna föreslår att för bestånd dominerade av barrträd- respektive ädellövträd bör den grundytavägda medelåldern i beståndet vara >200 år i norra Sverige och >180 år i södra Sverige. Antal trädindivider i det äldsta trädskiktet bör inte användas som alternativ till grundytavägd medelålder eftersom det skulle kunna uppfyllas vid normal hänsyn eller med hyggesfria metoder.

Skogsindustrierna instämmer i bedömningen att Sverige är ett A-land om urskog och gammal skog inte avverkas. Skogsindustrierna instämmer också i bedömningen att det inte finns något behov av ändringar i svensk lagstiftning, kontroll eller övervakning när det gäller skog som av en myndighet har konstaterats ha stor biologisk mångfald för att Sverige ska anses vara ett A-land enligt förnybartdirektivet. Det är ett viktigt förtydligande att det gäller faktiska myndighetsbeslut och inte tidigare bedömningar eller inventeringar.

Nya skogstypsdefinitioner, inklusive gammal skog, bör införas i Skogsvårdslagen och kriterier anges i förarbeten

Det pågår parallellt svensk implementering av ett flertal EU-rättsakter (som exv. avskogningsförordningen, förnybarhetsdirektivet och naturrestaureringslagen), EU-strategier (exv. EU:s strategi för biologisk mångfald till 2030) samt ett antal svenska utredningar – alla med bäring på den svenska skogspolitiken. I dessa processer finns ett antal nya begrepp och definitioner som behöver införas i svensk lagstiftning samt uttolkas i en svensk kontext. Det gäller främst:

- Urskog
- Gammal skog
- Naturligt föryngrad skog
- Planterad skog
- Skogsplantage

Skogsindustrierna anser att det är av allra största vikt att dessa begrepp får en entydig och tydlig uttolkning, oavsett till vilken eller vilka lagstiftningar de härrör. Skogsindustrierna anser att ett samlat grepp kring införandet av nya begrepp och definitioner måste tas.

Dessa definitioner kommer sannolikt att bli tillämpliga enligt flera EU-rättsliga regelverk och potentiellt i tillkommande svenska regleringar. Det är därför av yttersta vikt med en samordning, vikten av att ett och samma begrepp inte får olika uttolkningar i relation till olika regelverk kan inte nog understrykas. Det är vidare av vikt att definitionerna fungerar för samtliga syften till vilka de används eller kan komma att användas. För att uppnå detta och den tydlighet och tillförlitlighet som krävs, och är vital, för näringslivet, tillsynsmyndigheter och enskilda **behöver samtliga dessa definitioner införas direkt utskrivna i lag och ej genom hänvisning**. Sker detta inte riskerar samma definition få olika betydelse i olika lagstiftningar (om exempelvis en definition hänvisad till en förordning ändras i den förordningen) och uttolkningen riskerar att differentieras mellan olika branscher, domstolar, myndigheter och t.o.m. handläggare. En utveckling som kan ha katastrofala konsekvenser.

Vidare anser vi att de kriterier som ställs upp för att uttolka begreppen måste fastslås i förarbeten.

Detta för att skapa rättssäkerhet och tydlighet för verksamhetsutövare och myndigheter som måste förhålla sig till dessa, i relation till flera olika rättsakter och potentiellt kommande regleringar. Ges dessa inte tillräcklig tyngd utan lämnas till domstolarna riskerar verksamhetsutövare en mycket osäker situation där det kan ta många år (och många drabbade) innan rättsutvecklingen har kommit fram till vilka kriterier som bör tillämpas. Lagstiftaren måste här skapa en tydlig och styrande tolkning av vad dessa begrepp innebär i en svensk kontext, vilket är viktigt eftersom definitionerna är skrivna för en global tillämpning utan hänsyn till platsspecifik ekologi och lokala förutsättningar.

Vår bedömning är att ovan förslag enklast görs i Skogsvårdslagen men det viktiga för oss är att definitionerna är lagstadgade och kriterierna anges i förarbetena.

Vi anser också att Sverige bör begära rättelse av översättningen av det engelska begreppet "old-growth forest" i de svenska översättningar av rättsakter, strategier mm där begreppet förekommer. Det är mycket olyckligt att ett och samma skogstypsbegrepp har fått två olika översättningar i Sverige. Översättningen enligt förnybartdirektivet till "gammal skog" bör gälla och därmed bör översättningen till "naturskog" i övriga strategier och vägledningar ändras.

Synpunkter på bilaga 1 i Skogsstyrelsens rapport

Skogsindustrierna anser inte att Sveriges status som A-land på något sätt skulle kunna ifrågasättas utifrån befintliga övervaknings- och kontrollsystem. Det går alltid att förbättra metoder och prioriteringar, men inga lagar och regler har perfekt tillsyn utan alla tillsynsmyndigheter måste prioritera.

Förnybartdirektivet, som syftar till att öka användningen av förnybar energi, bör inte styra Sveriges övergripande skogspolitik eller Skogsstyrelsens budget eller prioriteringar. Ändringar i skogsvårdslagen gällande anmälningsplikt för åtgärder gammal skog är redan ett långtgående ingrepp i nationell skogspolitik som i praktiken görs genom EU:s energipolitik.

Övergripande synpunkter på implementeringen

Företagen kan inte uppfylla kraven på att biomassa inte får komma från vissa ursprungsområden innan områdena är helt definierade, vilket dom inte är förrän Skogsstyrelsen har presenterat kompletterande föreskrifter. Nuvarande övergångsregler omfattar endast bränslen avtalade per den 1 juli, vilket är otillräckligt för skogsbränslen som produceras kontinuerligt som en följd av skogsbrukets avverkning, oberoende av specifika beställningar. **För att möjliggöra en rimlig implementering bör samtliga producerade bränslen omfattas av övergångsreglerna. Dessutom bör övergångsperioden förlängas till minst 6–12 månader efter att regelverket har fastställts, så att berörda aktörer ges tillräcklig tid för anpassning.**

Skogsindustrierna anser också att de färdiga definitionerna bör presenteras tillsammans med en konsekvensanalys av att bioenergi inte får tas ut från "old-growth forest".

Promemorian syftar till att Sverige ska räknas som ett A-land. Då framstår kravet på inhämtandet av intyg för skogsbiomassa från producent som en överimplementering av Förnybartdirektivet (RED III). Kravet kan innebära mycket omfattande administration för att överföra intyg genom terminaler, transporter och verksamhetsutövare, utan någon faktisk miljönytta eftersom den efterfrågade spårbarheten är omöjlig i praktiken. Skogsindustrierna föreslår att kravet förenklas till miniminivån som kan krävas enligt direktivet.

Skogsindustriernas utgångspunkt

Skogsindustrierna är organisationen för företag som förädlar trä till fossilfria och förnybara material och produkter. Vår uppgift är att stärka branschens konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsprodukter.

Skogsindustrierna anser att EU:s energipolitik inte ska styra utformningen av nationell skogspolitik, och att detta bör beaktas i implementeringen av direktivet. Inkluderingen av gammal skog (old-growth forest) som "no-go area" för biomassa innebär dock ett betydande ingrepp i nationell skogspolitik.

Skogsindustrierna anser därför att Sverige bör ha en snäv och mätbar definition av gammal skog och i möjligaste mån hantera det inom Sveriges befintliga principer och prioriteringar för naturvård, det vill säga att utforma definitionen efter skogar som redan anses vara mycket skyddsvärda.

För Skogsindustrierna

Mårten Larsson
Senior rådgivare klimat och bioekonomi